

Broj:0303-6185/1
Podgorica,05.10.2023 .godine

Na osnovu čl. 11, 14, 32, 76 i 77 Zakona o elektronskim komunikacijama („Službeni list Crne Gore“, broj: 40/13, 56/13 i 02/17 i 49/19) i čl. 18 i 144 Zakona o upravnom postupku ("Sl. list CG", broj: 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), a u vezi sa Odlukom broj: 0901-3294/1 od 27.05.2021. godine, Odlukom broj: 0306-1320/1 od 02.02.2023. godine, Rješenjem broj: 0303-1646/1 od 18.02.2022. godine, na sjednici Savjeta održanoj dana 05.10.2023.godine, donosi

RJEŠENJE

1. Telemach Crna Gora d.o.o., kao operator sa značajnom tržišnom snagom na relevantnom tržištu završavanja (terminacija) poziva u sopstvenoj telefonskoj mreži koji se pružaju na fiksnoj lokaciji, dužan je da jediničnu cijenu usluge terminacije poziva u fiksnu mrežu primijeni na slijedeći način:
 - u periodu od 01.11.2023. godine do 31.10.2024. godine u iznosu: 0,0026 €/min;
 - u periodu od 01.11.2024. godine do 31.10.2025. godine u iznosu: 0,0016 €/min;
 - u periodu od 01.11.2025. godine do 31.10.2026. godine u iznosu: 0,0007€/min.
2. Telemach Crna Gora d.o.o. je dužan da jediničnu cijenu iz tačke 1 ovog Rješenja objavi u svojoj inoviranoj Referentnoj ponudi do 13.10.2023. godine.
3. Telemach Crna Gora d.o.o. je dužan da izmijeni zaključene interkonekzione ugovore do 01.11.2023.godine i iste dostavi Agenciji u roku 10 dana od dana njihovog zaključenja.
4. U slučaju da bude utvrđeno značajno odstupanje od očekivanih trendova kretanja tržišta elektronskih komunikacija u Crnoj Gori, Agencija može sprovesti vanredna ažuriranja bottom-up modela i izvršiti promjenu jedinične cijene iz tačke 1 ovog Rješenja.
5. Ovo Rješenje je izvršno danom dostavljanja stranci.

OBRAZLOŽENJE

Agencija u skladu sa Odlukom o pokretanju ponovnog postupka analiza relevantnih tržišta („Sl.list Crne Gore“, broj: 32/221) sprovela analizu i donijela Rjesenje broj: 0303-1646/1 od 18.02.2022. godine kojim je određeno da Crnogorski Telekom A.D., MTEL d.o.o. Podgorica, Telemach d.o.o. Podgorica i Telenor d.o.o. Podgorica, imaju status operatora sa značajnom tržišnom snagom na Veleprodajnom tržištu završavanja (terminacije) poziva u sopstvenoj telefonskoj mreži koji se pružaju na fiksnoj lokaciji.

U skladu sa odredbama člana 76 Zakona o elektronskim komunikacijama, Agencija je Telemach - u d.o.o odredila, gore pomenutim rješenjem, obavezu kontrole cijena usluga terminacije poziva u javnoj fiksnoj telefonskoj mreži i vođenja troškovnog računovodstva kojim je dužan da dokaže da su cijene izračunate na osnovu troškova uz prihvatljivu stopu prinosa na investiciona ulaganja.

Agencija od 2013. godine sprovodi sniženje cijena regulisanih usluga na osnovu rezultata troškovnog i odvojenog računovodstva, kao instrumenta za regulaciju cijena na osnovu pristupa „odozgo prema dolje“ (eng. *Top-Down, TD*). U cilju proširenja opsega raspoloživih alata regulacije uz postojeće regulatorne instrumente, kojim treba da dobije detaljnije informacije o troškovima operatora, a samim tim i veći stepen sigurnosti kod donošenja odluka u postupku regulacije cijena usluga, Agencija je tokom 2019. godine izradila „Studiju opravdanosti izrade troškovnih modela Agencije po bottom-up LRIC metodologiji“ koja je ocijenila svrsishodnim da se pristupi izradi i implementaciji troškovnog modela „odozdo prema gore“ (eng. *Bottom-Up, BU*) za fiksnu elektronsku komunikacionu mrežu i troškovnog modela „odozdo prema gore“ (eng. *Bottom-Up, BU*) za mobilne elektronske komunikacione mreže.

Agencija je potpisala ugovor sa izabranim konsultantnom KPMG Croatia u oktobru 2020. godine i započela realizaciju Projekta „Izrada i implementacija bottom-up LRIC troškovnih modela za fiksnu i mobilne elektronske komunikacione mreže“, koji se bazira na pristupu „odozdo prema gore“ (eng. *Bottom-Up, BU*) i metodologiji dugoročnih inkrementalnih troškova (eng. *Long Run Incremental Costs, LRIC*). Projekat je obuhvatao slijedeće faze: Pokretanje projekta i prikupljanje podataka, Izrada metodologija, Izrada i testiranje troškovnih modela, Primjena modela i Obuka članova radne grupe Agencije.

Nacrti Metodologija su nakon usvajanja na sjednici Savjeta bili predmet javnog konsultativnog postupka u periodu od 02.04. 2021.do 01.05.2021. godine. Na sjednici Savjeta održanoj 27.05.2021. godine usvojena je Odluka o usvajanju Metodologija broj 090-3294/1, finalni tekstovi Metodologija kao i Pregled odgovora Agencije na komentare, primjedbe i sugestije operatora (Crnogorski Telekom i Mtel) na Metodologije izrade i implementacije bottom-up LRIC troškovnih modela za fiksnu i mobilne elekontronske komunikacione mreže.

Izrada i testiranje troškovnih modela, koja je i najkompleksnija faza Projekta, obuhvatala je razvoj *bottom-up* LRIC troškovnih modela za fiksnu i mobilnu elektronsku komunikacionu mrežu, njihovu validaciju i testiranje, izradu prateće dokumentacije o izradi modela i vođenje javnog konsultativnog procesa.

Savjet Agencije je na sjednici održanoj 24.11.2022. godine usvojio Nacrte dokumentacije kao i Nacrte *bottom-up* LRIC troškovnih modela za fiksnu i mobilnu elektronsku komunikacionu mrežu. Proces javnih konsultacija trajao je od 25.11.2022. godine do 23.12.2022. godine, a zbog važnosti i kompleksnosti samih modela i dokumentacije, Agencija je tokom perioda javnih konsultacija održala sastanke na kojima je omogućila predstavnicima operatora da neposredno daju primjedbe i komentare na Nacrte modela. U nacrtim verzijama *bottom-up* LRIC troškovnih modela za fiksnu i mobilnu elektronsku komunikacionu mrežu prezentovani su rezultati modela tj. predloženi nivoi veleprodajnih cijena usluga. Agencija je usvojila sve osnovane i opravdane primjedbe i komentare operatora, te shodno njima napravila korekcije određenih inputa u modelima.

Agencija je Odlukom broj: 0306-1320/1 od 02.02.2023. godine usvojila finalne verzije *bottom-up* LRIC troškovnih modela za fiksnu i mobilnu elektronsku komunikacionu mrežu i prapatnu dokumentaciju koja je javno objavljena na stranicama Agencije.

Primjenom *bottom-up* LRIC troškovnih modela za fiksnu mrežu Agencija je izračunala veleprodajne cijene, koje su kroz modele prezentovane operatorima, regulisanih usluga za hipotetičkog idealnog efikasnog operatora, koji je izgradio modernu i troškovno efikasnu fiksnu mrežu, a koji, pritom, dijeli karakteristike (samo u onim područjima u kojima je/su isti ocijenjeni kao troškovno efikasni) sa operatorom/ima sa značajnom tržišnom snagom.

Savjet Agencije je na sjednici održanoj 07.06.2023. godine, usvojio Nacrt Rješenja o primjeni veleprodajnih cijena na relevantnim veleprodajnim tržištima usluga fiksne mreže u skladu sa rezultatima BU LRIC modela.

Imajući u vidu sugestiju svih operatora mobilne mreže da se nivo ciljne cijene usluge terminacije poziva u mobilnu mrežu uskladi sa maksimalnom cijenom propisanom Uredbom Evropske komisije 2021/654 od 18.12.2020. godine o jedinstvenim maksimalnim cijenama usluga terminacije poziva na nivou Evropske unije, Agencija je odlučila da istu uvaži kao osnovanu. Shodno tome, Agencija je opredeljenja da se isti pristup nužno mora primijeniti i u slučaju cijene usluge terminacije poziva u fiksnu mrežu, odnosno da ciljna cijena, ove usluge ne bude rezultat *bottom-up* LRIC troškovnog modela Agencije, kako je predloženo Nacrtom Rješenja već da se, nakon trogodišnjeg perioda njenog postupnog snižavanja (*eng. glidepath*), izjednači sa maksimalnom cijenom usluge terminacije poziva u fiksnu mrežu na nivou od 0,0007€/min koja će se primjenjivati od strane evropskih operatora od 01.01.2024. godine, a koja je propisana pomenutom Uredbom Evropske komisije.

Naime, Agencija je stava da je neophodan ekvivalentan i konzistentan regulatorni pristup prilikom utvrđivanja cijena usluga terminacije poziva u fiksnu i mobilnu mrežu koji će omogućiti efikasnu i pravičnu raspodjelu finansijskih transfera između operatora fiksnih i mobilnih mreža i na taj način doprinijeti, u okruženju sve veće konvergencije između fiksnih i mobilnih mreža, održivoj konkurenciji i ravnomjernijim ulaganjima.

Agencija je na sjednici Savjeta od 07.09.2023.godine usvojila Rješenje Crnogorskom Telekomu o primjeni veleprodajnih cijena na relevantnim veleprodajnim tržištima usluga fiksne mreže. Prema tom rješenju Crnogorski Telekom je dužan je da jediničnu cijenu usluge terminacije poziva u fiksnu mrežu primijeni na sljedeći način:

- u periodu od 01.11.2023. godine do 31.10.2024. godine u iznosu: 0,0026 €/min;
- u periodu od 01.11.2024. godine do 31.10.2025. godine u iznosu: 0,0016 €/min;
- u periodu od 01.11.2025. godine do 31.10.2026. godine u iznosu: 0,0007€/min.

Kako je analizom Veleprodajnog tržišta završavanja (terminacije) poziva u sopstvenoj telefonskoj mreži koji se pružaju na fiksnoj lokaciji utvrđeno da operatori koji pružaju usluge telefonskih poziva moraju imati simetrične cijene terminacije poziva u svojim mrežama, operatoru Telemach -u d.o.o. utvrđena je cijena nacionalne terminacije poziva u fiksnoj mreži, kao u dispozitivu Rješenja, sa razloga naprijed istaknutih.

Agencija je na sjednici 14.09.2023. godine usvojila Nacrt rješenja koji je dostavljen Telemach-u Crna Gora dana 15.09.2023. godine da se, shodno članu 111 Zakona o upravnom postupku ("Sl. list CG" ,br. 56/14, 20/15 i 37/17), u roku od 8 dana izjasni o istom. Kako se Telemach Crna Gora d.o.o. nije izjasnio u predviđenom roku Agencija smatra da je operator saglasan sa dostavljenim nacrtom i donosi Rješenje bez izjašnjenja operatora u skladu sa članom 112 stav 3 ovog zakona.

Shodno gore navedenom, odlučeno je kao u izreci rješenja.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rješenja može se pokrenuti upravni spor kod Upravnog suda Crne Gore u roku od 20 dana od dana prijema istog.

PREDSJEDNIK SAVJETA

Dranko Kovijanić

